การนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

Implementation of the Medical Cannabis Policy in Mueang District, Phitsanulok Province

จันทร์เพ็ญ นวนบาง[1],
กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์[2] และ โชติ บดีรัฐ[3]
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม[1,2,3]
Janpen Nuanbang[1],
Kampanart Wongwatthanaphong[2] and Chot Bodeerat[3]
Pibulsongkram Rajabhat University[1,2,3]
Corresponding Author, Email: janpen1551n@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขต่อการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 359 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.939 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1) การนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.70, S.D. = 0.53) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

2) บุคลากรสาธารณสุขที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และประเภทตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

---

* ได้รับบทความ: 30 ธันวาคม 2568 ; แก้ไขบทความ: 21 กุมภาพันธ์ 2569; ตอบรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2569
Received: 30 December 2025; Revised: 21 February 2026; Accepted: 30 March 2026 *pp.418-428*

3) ปัญหาสำคัญ ได้แก่ การกำกับติดตามในระดับพื้นที่ยังไม่ชัดเจน ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ และมีความกังวลต่อการใช้ที่ไม่เหมาะสมในเยาวชน

ข้อเสนอแนะสำคัญคือ ควรมีกลไกกำกับดูแลในระดับพื้นที่อย่างชัดเจน พัฒนาความรู้ของบุคลากรและประชาชน และปรับปรุงแนวปฏิบัติด้านกฎหมายให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะ; กัญชาทางการแพทย์; การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

This study aimed to: 1) examine the level of implementation of the medical cannabis policy in Mueang District, Phitsanulok Province; 2) compare public health personnel's opinions on policy implementation based on personal factors; and 3) investigate the problems, obstacles, and recommendations for policy implementation. This research employed a quantitative survey design. The sample consisted of 359 public health personnel working in Mueang District, Phitsanulok Province, determined based on the Taro Yamane formula. The research instrument was a questionnaire. Content validity was verified by three experts, yielding an item-objective congruence index of 1.00 for all items, and the overall reliability coefficient was 0.939. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The findings indicated that:

1) the overall implementation of the medical cannabis policy was at a high level ($\bar{x}$ = 3.70, S.D. = 0.53), with the highest mean found in the economic and social impact dimension.

2) personnel with different gender, age, educational level, marital status, and job position showed no statistically significant differences in their opinions on policy implementation.

3) the major problems included unclear local monitoring mechanisms, insufficient community knowledge regarding medical cannabis use, and concerns about inappropriate use among youth.

Key recommendations include establishing clear local supervisory mechanisms, enhancing the knowledge of personnel and the public, and improving legal guidelines to support medical use more appropriately.

Keywords: Public Policy; Medical Cannabis; Policy Implementation

บทนำ

นโยบายกัญชาทางการแพทย์เป็นประเด็นสาธารณะที่มีความซับซ้อนทั้งด้านสุขภาพ กฎหมาย การกำกับดูแล และผลกระทบทางสังคมการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวจึงมิได้เกี่ยวข้องเฉพาะการเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์ทางการแพทย์เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงระบบกำกับควบคุม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และการคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสะท้อนว่า การนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติให้เกิดผลจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรสาธารณสุขเป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารนโยบาย ให้คำแนะนำในการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ตลอดจนเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หากบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมไม่เพียงพอ ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่

สำหรับอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นที่ที่มีหน่วยบริการด้านสุขภาพและบุคลากรสาธารณสุขจำนวนมาก จึงเป็นบริบทที่เหมาะสมในการศึกษาระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการดำเนินงาน ทั้งในมิติความรู้ ทัศนคติ ความพร้อม ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงประเด็นด้านกฎหมายและการควบคุม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้ประกอบการพัฒนากลไกการกำกับนโยบาย การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขต่อการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Survey Research)

ประชากร ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3,466 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อน ± 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปปฏิบัติ และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.939

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองภายหลังได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

ลำดับ	การนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านความรู้และความเข้าใจ	3.71	0.63	มาก
2.	ด้านทัศนคติและความคิดเห็นต่อนโยบาย	3.67	0.67	มาก
3.	ด้านความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	3.71	0.55	มาก
4.	ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม	3.75	0.63	มาก
5.	ด้านกฎหมายและการควบคุม	3.67	0.60	มาก
ภาพรวม		**3.70**	**0.53**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม รองลงมา คือ ด้านความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านความรู้และความเข้าใจ ด้านทัศนคติและความคิดเห็นต่อนโยบาย และด้านทัศนคติและความคิดเห็นต่อนโยบาย ตามลำดับ

2. การทดสอบการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การนำนโยบายไปปฏิบัติ	0.544	-	0.587	-	☐
อายุ	การนำนโยบายไปปฏิบัติ	-	0.289	0.885	-	☐
การศึกษา	การนำนโยบายไปปฏิบัติ	-	0.201	0.818	-	☐
สถานภาพสมรส	การนำนโยบายไปปฏิบัติ	-	0.960	0.384	-	☐
ประเภทตำแหน่งงาน	การนำนโยบายไปปฏิบัติ	-	0.072	0.991	-	☐

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติ พบว่า 1) การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ไม่ค่อยมีความเหมาะสมขาดการกำกับ ดูแล ควบคุม และติดตามการดำเนินงาน 2) การนำกัญชามาใช้เพื่อการแพทย์เป็นเรื่องที่ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับชุมชน เพราะชุมชน

ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้กัญชาทางการแพทย์ 3) การใช้กัญชาในทางที่ผิดไม่เหมาะสมสำหรับชุมชนในการปกป้องเยาวชน และ 4) การใช้กัญชาเสรีและโครงการปลูกกัญชาไปในทิศทางที่ผิด

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติ พบว่า

1) ควรจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มงานที่มีความรับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่เพื่อกำกับ ดูแล ควบคุม ติดตาม ประสานงานและประเมินผลการดำเนินงาน

2) ควรพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะในการปลูกกัญชา และการใช้กัญชาทางการแพทย์เพื่อประโยชน์ให้กับชุมชน

3) ควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องที่สะดวกในทางปฏิบัติในเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคประชาชน

4) ควรยกเลิกนโยบายการใช้กัญชาเสรีและให้มีโครงการปลูกกัญชา เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เพียงอย่างเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์มากขึ้น รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้กัญชาในทางการแพทย์และสุขภาพ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐได้มีการประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนเกิดการยอมรับนโยบายดังกล่าวในระดับสูง นอกจากนี้ กระบวนการขออนุญาตและการเข้าถึงบริการด้านกัญชาทางการแพทย์ในพื้นที่ยังมีความสะดวกและโปร่งใส ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินนโยบายของภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของประวุฒิ ละครราช (2566) ที่ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงประเมินผลการนำนโยบายกัญชาเพื่อสุขภาพและทางการแพทย์ไปปฏิบัติในเครือข่ายสุขภาพจังหวัดร้อยเอ็ด โดยประยุกต์ใช้การประเมินแบบตอบสนอง ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายกัญชาทางการแพทย์ไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ศรไพศาล และคณะ (2565) ที่ศึกษาประเด็นเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์

ในประเทศไทย ซึ่งพบว่า ระบบกัญชาทางการแพทย์ของประเทศไทยมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยการขับเคลื่อนนโยบายจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ได้อย่างทั่วถึงผ่านสื่อออนไลน์ สื่อมวลชน และการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้ประชาชนเกิดการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายในลักษณะใกล้เคียงกัน แม้ว่าจะมีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติกวินท์ เอี่ยมวิริยาวัฒน์ (2566) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชาทางการแพทย์และเชิงพาณิชย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในระยะเริ่มต้น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านองค์ความรู้การผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การสร้างองค์ความรู้และการสนับสนุนจากภาครัฐมีบทบาทสำคัญต่อการยอมรับและความสำเร็จของการดำเนินนโยบายกัญชาทางการแพทย์

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติ ได้แก่ การขาดระบบกำกับ ดูแล ควบคุม และติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์อย่างถูกต้อง รวมถึงมีความกังวลเกี่ยวกับการนำกัญชาไปใช้ในทางที่ผิด โดยเฉพาะผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ตลอดจนการดำเนินโครงการปลูกกัญชาในบางพื้นที่ที่อาจเบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์ทางการแพทย์

สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะทำงานเฉพาะในระดับพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการปลูกและการใช้กัญชาทางการแพทย์แก่ประชาชน รวมทั้งควรปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนและเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของทั้งภาครัฐและภาคประชาชน นอกจากนี้ ควรกำหนดแนวทางการใช้กัญชาให้มุ่งเน้นเฉพาะด้านการแพทย์ เพื่อป้องกันปัญหาการใช้ในทางที่ผิดและลดผลกระทบทางสังคม

สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระ วรธนารัตน์ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์ของประเทศไทย ซึ่งพบว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในการดำเนินนโยบายกัญชาทางการแพทย์ แต่ยังคงมีปัญหาสำคัญหลายประการ ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ผลกระทบต่อระบบบริการทางการแพทย์ การแพร่กระจายของข่าวลวงและการโฆษณาเกินจริง การขยายตัวของธุรกิจกัญชาอย่างรวดเร็ว ปัญหาการสร้างองค์ความรู้ทางการแพทย์ และผลกระทบทางสังคมจากนโยบายกัญชาทางการแพทย์ ซึ่งล้วนเป็นประเด็นที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการนโยบายในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มงานที่มีความรับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ เพื่อกำกับ ดูแล ควบคุม ติดตาม ประสานงานและประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะในการปลูกกัญชา และการใช้กัญชาทางการแพทย์ เพื่อประโยชน์ให้กับชุมชน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องที่สะดวกในทางปฏิบัติในเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคประชาชน และ

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรยกเลิกนโยบายการใช้กัญชาเสรีและให้มีโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เพียงอย่างเดียว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.2 ควรศึกษาแนวการสร้างความร่วมมือการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.3 ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกในระดับพื้นที่ โดยพบว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรทางการแพทย์ ผู้นำชุมชน และประชาชน เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ การที่บุคลากรจะให้การสนับสนุนนโยบายดังกล่าวได้นั้น นโยบายจำเป็นต้องสอดคล้องกับทัศนคติ ค่านิยม พื้นฐานความคิด ความเข้าใจ และความต้องการของบุคลากรในพื้นที่ โดยเฉพาะการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์และข้อจำกัดของกัญชาทางการแพทย์ ซึ่งกลไกสำคัญที่มีผลต่อการสร้างความเข้าใจของประชาชน คือ “การสื่อสารเชิงนโยบาย” ที่ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นเอกภาพ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ก่อนการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดความสับสนของสังคม และเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำเนินนโยบายกัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทย

จากผลการวิจัย สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการนำนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกไปปฏิบัติได้ 5 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ด้านความรู้และความเข้าใจ บุคลากรและประชาชนควรได้รับการอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับข้อดี ข้อจำกัด และผลกระทบของการใช้กัญชาทางการแพทย์ เพื่อให้สามารถใช้กัญชาได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

2. ด้านทัศนคติและความคิดเห็นต่อนโยบาย การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้กัญชาทางการแพทย์จะช่วยให้ประชาชนเกิดการยอมรับนโยบาย และมองเห็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสุขภาพของชุมชน

3. ด้านความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้ ระบบการดำเนินงาน และมาตรการกำกับดูแล เพื่อสนับสนุนการใช้กัญชาทางการแพทย์อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายกัญชาทางการแพทย์สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน ช่วยสร้างอาชีพและรายได้ใหม่ รวมถึงสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์และโทษของกัญชา ตลอดจนการปรับตัวของสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายดังกล่าว

5. ด้านกฎหมายและการควบคุม ภาครัฐควรมีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการควบคุมการใช้กัญชาให้มีความชัดเจน ทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อป้องกันการใช้ในทางที่ผิดและสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน

ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า “การสื่อสารเชิงนโยบาย การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกให้เกิดประสิทธิผลและความยั่งยืนในระดับชุมชนและสังคมไทยต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กิตติกวินท์ เอี่ยมวิริยาวัฒน์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชาทางการแพทย์และเชิงพาณิชย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในระยะเริ่มต้น. วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ, 10(1), 147-166.

ธีระ วรธนารัตน์. (2564). กรณีศึกษานโยบายกัญชาทางการแพทย์: สถานการณ์ ผลกระทบแนวทางการจัดการและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัณฑิต ศรไพศาล และคณะ. (2565). ประเด็นเชิงนโยบายการวิจัยที่สำคัญเร่งด่วนและข้อเสนอแนะเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทย. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 16(1), 34-53.

ประวุฒิ ละครราช. (2566). การวิจัยเชิงประเมินผลการนำนโยบายกัญชาเพื่อสุขภาพและทางการแพทย์ไปปฏิบัติในเครือข่ายสุขภาพจังหวัดร้อยเอ็ด: การประยุกต์ใช้การประเมินแบบตอบสนอง. วารสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ, 3(2), 204-214.

วารีรัฐ สังวงศ์. (2563). ความคิดเห็นต่อนโยบายกัญชาเสรีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดหนองคาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

ศุภสัณห์ ทรัพย์รัตนโชติ, ธัศฐ์ชาพัฒน์ ยุกตานนท์ และโสทรินทร์ โชคคติวัฒน์. (2566). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้กัญชาในการรักษาโรคของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมจร กาญจนปริทรรศน์, 3(1), 1-13.